

BIOGRAFIE, WSPOMNIENIA

Rocznik Ostrowski 2025, nr 11, Ostrów Mazowiecka 2025, s. 319-322

www.ludziezpasja.org

Alfreda Tyska

Irena Orłowska i Czesława Wieteska

Irena urodziła się 28 lutego 1904 roku w Wierzbowiznie, par. i gmina Nowe Piekuty, pow. Wysokie Mazowieckie. Była córką Adolfa Olędzkiego (1855-1917) z Wierzbowizny i Bolesławy Skłodowskiej (1870 – 18.06.1953) z Nieskórza, par. Jasienica, pow. Ostrów Maz.

Rodzina Olędzkich w Wierzbowiznie posiadała wówczas duże gospodarstwo rolne oraz budynki zbudowane z cegły. Z kolei w Skłodach (gmina Zaręby Kościelne) także duży majątek mieli rodzice Bolesławy: Aleksander i Eufemia Skłodowscy.

Irena miała pięcioro rodzeństwa: Wincentego, Franciszka i Kazimierza (zmarli w dzieciństwie) oraz siostry Czesławę (8.01.1899 – 29.01.1990) i Zofię.

W Warszawie ukończyła prestiżową szkołę dla panien z dobrych domów. Jej mężem został Władysław Orłowski z Wierzbowizny. Prawdopodobnie brał udział w kampanii wrześniowej i dostał się do niewoli sowieckiej, skoro później walczył w armii generała Władysława Andersa. Po wojnie nie wrócił do kraju, pozostał w Wielkiej Brytanii.

Irena w 1938 roku była nauczycielką w Nieskórzu. 19 marca 1940 roku urodziła córkę Barbarę. W obawie przed wywiezieniem na Syberię (Nieskórz był w strefie sowieckiej) uciekła z kilkutygodniowym dzieckiem zawiniętym w koc do starszej siostry Czesławy Wieteski, mieszkającej w Ostrowi Mazowieckiej. Po wojnie na jej majątku w Nieskórzu władze państwowe utworzyły Państwowe Gospodarstwo Rolne (PGR).

Czesława była starszą siostrą Ireny. Urodziła się 8.01.1899 r. także w Wierzbowiznie. 23 listopada 1929 roku w kościele św. Aleksandra w Warszawie poślubiła Mieczysława Wieteskę (s. Jana i Marii z Chomątowskich), urodzonego 10 października 1899 r. w Łomży. Mieczysław z zawodu był inżynierem elektrykiem. W chwili zawarcia małżeństwa był kierownikiem miejskiej elektrowni. W połowie 1933 roku otworzył w Ostrowi Mazowieckiej przedsiębiorstwo o nazwie „Biuro Techniczne <Elektron> – Inż. M. Wieteska”. W czasie okupacji hitlerowskiej prowadził punkt nasłuchu radiowego. Wykorzystywał w tym celu naprawiane niemieckie aparaty radiowe. Za działalność przeciwko okupantowi został aresztowany i wywieziony na Pawiak,

Ryc.1. Mieczysław Wieteska

a następnie 30 września 1942 roku znalazł się w grupie osiemdziesięciu więźniów przywiezionych do Oświęcimia, gdzie nadano mu numer obozowy 66809. Zginął 29 listopada 1942 roku. Wśród jego towarzyszy niedoli przybyłych tego dnia do obozu zagłady byli także mieszkańcy naszego powiatu: Czesław (nr 66792) i Zdzisław (nr 66794) Szablówscy z Zastawia, Edmund Sudykowski (nr 66790) z Ostrowi Mazowieckiej, mierniczy Leon Wardaszko (nr 66803) z Ostrowi Mazowieckiej oraz Jan Zawistowski (nr 66829) z Zawist Podleśnych. Obóz w Oświęcimiu przeżył tylko rolnik Czesław Szablowski.

Małżonkowie Wieteskowie mieszkali przy ulicy 3 Maja (później na miejscu tym była apteka, obecnie jest tu sklep Żabka).

Ryc. 2. Wrzesień 1952 r. Nauczyciele i uczniowie ze Szkoły Podstawowej w Dudach.

Od góry od lewej: Władysława Rostkowska (z m. Karpińska), Kazimiera Laskowska (z m. Fabijańska), Irena Orłowska, uczniowie ze starszych klas – Jan Zadrożny, Ferdynand Szulkowski. W rzędzie drugim od lewej: Eugeniusz Bednarczyk, /chłopiec nierozpoznany/, Franciszek Siwek, Jerzy Bednarczyk, Wiesław Krynicki. W rzędzie trzecim od lewej: Jan Romanik, Teresa Brzostek, Krystyna Siedlecka. W rzędzie czwartym od lewej: Mirosława Brzostek, Krystyna Szydlik, Jadwiga Bednarczyk, Janina Kacpura (c. Michała), Janina Kacpura (c. Czesława), /dziewczynka nierozpoznana/, Alfreda Orzech, Teresa Orzech, Teresa Balińska, Alfreda Fabijańska. Pomiędzy Krystyną Siedlecką i Teresą Balińską (dziewczynka w czarnej sukience) słabo widoczna Gabriela Kolator

Po zakończeniu drugiej wojny światowej obie siostry znalazły zatrudnienie w Szkole Podstawowej w Dudach. W latach 1950-1955 Irena była kierownikiem tej szkoły i uczyła języka polskiego. W roku 1958 zwierzyła się kilku uczennicom klasy siódmej, że jest dalszą kuzynką noblistki Marii Skłodowskiej-Curie. W 1965 roku odeszła na emeryturę i wyprowadziła się ze szkoły (mieszkała na piętrze budynku) do Ostrowi. Jako nauczycielka języka polskiego dużo czasu poświęcała gramatyce. Prawie codziennie robiła uczniom dyktanda. Była osobą bardzo wyrozumiałą i skromną. Zmarła po ciężkiej chorobie 18 września 1968 roku w Ostrowi Mazowieckiej, a jej córka Barbara 29 sierpnia 1982 roku.

Ryc. 3. Rok 1952 lub 1953. Na tle budynku Szkoły Podstawowej w Dudach od lewej stoją: Irena Orłowska, Władysława Rostkowska (Karpińska); siedzi Kazimiera Laskowska (Fabijańska)

Czesława, Irena i Barbara spoczywają w grobie rodzinnym (sektor 2, rząd 9, grób 1) na cmentarzu parafialnym w Jasienicy. Na tablicy nagrobnej umieszczone jest również nazwisko Mieczysława Wieteski. Pomyłkowo podano na niej datę jego zgonu – 29.09.1942, powinno być 29.11.1942.

Przodkowie Ireny Orłowskiej i Marii Salomei Skłodowskiej-Curie:

prapradziadkowie – Jan Skłodowski i Marianna Świerdzewska? (Świerzewska?)

pradziadkowie – Urban i Małgorzata Rykaczewska Benedykt i Teresa Wojtkowska

dziadkowie – Józef i Salomea Sakłańska Aleksander i Eufemia Kulesza

rodzice – Władysław i Bronisława Boguska Bolesława i Adolf Olędzki

noblistka Maria Salomea Skłodowska-Curie nauczycielki: Irena Orłowska i Czesława Wieteska

BIBLIOGRAFIA

Monografia Szkoły Podstawowej w Dudach

Mieczysław Bartniczak, *Eksterminacja ludności w powiecie Ostrow Mazowiecka w latach okupacji hitlerowskiej (1939-1944)*

Akt zawarcia małżeństwa (nr 508 z 1929 r.) Mieczysława Wieteski z Czesławą Olędzką w kościele świętego Aleksandra w Warszawie

Internet, strona Auschwitz-Birkenau <https://ofiary.auschwitz.org>

